

In-Edit 2018 o el factor humà dels documentals

Una passejada pels documentals que hem anat a veure al festival In-Edit d'enguany

Fotograma del documental de Miquel Serra | Xavier Mercadé

És habitual que quan acaba un gran esdeveniment tothom que l'ha organitzat digui que ha estat "un èxit", igual com quan mor una persona pròxima tothom canta les bondats que va deixar en vida. És així potser perquè el reconeixement és una necessitat humana imprescindible per seguir endavant. En tot cas, és el component humà el que crec que marca la diferència entre els bons documentals i els que no ens diuen tant. Les creacions que, a més de bellesa formal contenen alguna veritat íntima, són les que importen, com s'ha demostrat un cop més en aquesta setzena edició del festival de documentals musicals In-Edit.

L'edició d'enguany a Barcelona (del 25 d'octubre al 4 de novembre) ha tingut moments molt especials, i un de ben principal és que el documental *Els ulls s'aturen de créixer*, del director Javier García Lerín, ha resultat el guanyador a Millor documental nacional. Aquest documental transmet l'imaginari del mallorquí **Miquel Serra**, les seves cançons, filosofia de vida i la seva estreta relació amb el seu germà Joan.

El documental va més enllà d'imatges impactants, que també hi són: la visió nocturna de l'illa de Mallorca on aterren els avions o el capoll de cuc de seda que es transformarà en un ?animal que no existeix'... que hi ha qui lligarà amb el poeta Andreu Vidal, hi ha qui lligarà amb la cançó d'**Antònia Font** i hi ha qui es quedarà en els llimbs de l'art perquè la veritat íntima de **Miquel Serra** n'imposa un nou significat.

El director del documental, Javier García Lerín, ha aconseguit esdevenir camaleó i introduir-se en l'obra dels germans **Serra** per servir un documental amb simbologia pròpia, on el que és local es

fa universal. Són també importants els amics i testimonis que hi xerren, com l'imprescindible Pep Toni Ferrer (**Zulu Zulu** i **Oliva Trencada**) i la música de **Miquel Serra**, que ha arribat a ser disc gràcies al segell Foehn.

Miquel Serra. Foto: Xavier Mercadé

L'In-Edit permet anar a veure música dels clàssics i de vegades l'aparador no és tan ajustat com seria desitjable. Si bé hi vam veure un documental com *Blue Note Records: Beyond the notes*, dedicat a l'històric segell de jazz, rere aquestes composicions complexes sabem que sempre hi trobarem un omnipresent **Miles Davis** o el record no tan estès d'una figura com **Art Bakley**, també músics contemporanis i posteriors de la talla de **Wayne Shorter** (el director actual del segell aconsella la seva composició "Speak No Evil") o **Herbie Hancock**, però malauradament s'hi reflecteix la dificultat que tenen per passar a la història les estrelles femenines del jazz, quan veiem com només es dona veu a **Norah Jones**, una artista de l'època 'no daurada' o emblemàtica del segell.

Per sort, la realitat s'imposa i l'In-Edit s'emmarca en els nous temps quan programa documentals dedicats a dones de renom internacional, des d'una imponent **Grace Jones** fins a la rockera **Joan Jett**, *Bad reputation: a documentary about Joan Jett* (Kevin Kerslake, 2018), una pionera del rock en tota regla, que va iniciar la seva carrera amb **The Runaways** i després va haver de passar a ser acompanyada pels **Black Hearts**, en un gir que no sempre va tenir el suport que es mereixia però que finalment la història s'ha encarregat de rescabalar, en part.

En l'àmbit català, cal valorar que s'hi hagi pogut projectar un documental sobre la trajectòria jazzística d'una jove però experimentada **Andrea Motis**, *La trompeta silenciosa* (Ramon Tort, 2018), així com el despentinat *El passat és un error* (Vicenç Ferreres, 2018), una immersió en l'univers del trio femení **Pentina't Lula** que en molts moments dialoga amb l'exposició *D'ones: (R)evolució de les dones en la música* per desfer etiquetes i prejudicis sobre la música feta per dones.

La glòria de la cloenda se la va endur el documental del gran **Peret**, *Yo soy la rumba* (Paloma Zapata, 2018), un retrat íntim de l'artista i de la creació de la rumba catalana, una música popular nostrada que no té res a envejar ni al rock d'**Elvis Presley** que es va veure a l'inaugural *The King* (Eugene Jarecki, 2017), ni tampoc a l'arrelament de la música llatina a la qual cal fer una menció a banda per al documental testament de **Rubén Blades**, *Yo no me llamo Rubén Blades* (Abner Benaim, 2018). El títol està extret d'un comentari de Gabriel García Márquez al gran poeta de la salsa pel fet de, segons el literat colombià, tot i ser **Blades** l'autor de "Pedro Navaja", ser gairebé el conegut més desconegut de la història de la música llatina, un buit que el film compensa amb escreix.

Perquè l'In-Edit no és només un festival per a fans que van a veure la vida dels artistes que admiren, sinó una exposició de materials on a més de la música hi bateguen vides que han tingut les seves pròpies batalles obertes. Com les que es veuen al documental *George Michael: Freedom, Director's Cut* (David Austin, **George Michael**, 2018), un repàs extraordinari d'una trajectòria marcada per la defensa de la llibertat a ultrança (tant en la indústria musical com per la seva condició sexual) que forma part de la història de la humanitat.